

HANDREIKING

CROSS-OVERS TUSSEN ZORG EN CREATIEF - HOGESCHOOL ROTTERDAM

Kenniscentrum Zorginnovatie

Drs. Jeannette Nijkamp & Drs. Maaike Kerman

Maart 2015

COLOFON:

Deze handreiking geeft de uitkomst weer van een bijeenkomst met lectoren, docenten, docent-onderzoekers en managers van Kenniscentrum Zorginnovatie, Kenniscentrum Creating 010, Instituut voor Communicatie, Media en Informatietechnologie en Willem de Kooning Academie van Hogeschool Rotterdam.

CONTENT:

THEMA'S

- I. SAMENWERKEN: GEWOON DOEN
- II. CREATIEVE METHODIEKEN
- III. BESTAANDE INITIATIEVEN BETER DELEN
- IV. DE RICHTINGGEVENDE ROL VAN HET KENNISCENTRUM

Op initiatief van Kenniscentrum Zorginnovatie werd op 2 maart 2015 een bijeenkomst georganiseerd met lectoren, docenten, docent-onderzoekers en managers van diverse opleidingen en instituten. In gezamenlijkheid bespraken de aanwezigen de mogelijkheden van cross-overs tussen de zorg en creatieve sector en een intensievere samenwerking tussen onderwijs, kenniscentra en het beroepenveld.

I. SAMENWERKEN: GEWOON DOEN

De beoogde samenwerking tussen zorg- en creatieve opleidingen binnen Hogeschool Rotterdam wordt door vrijwel alle aanwezigen toegejuicht. Samenwerken is een kwestie van 'gewoon doen', stelt een van hen. Wel stelt het onderwijs bepaalde eisen en is samenwerking vooral levensvatbaarder als deze op de juiste plek in het onderwijs wordt gerealiseerd.

De wens om met studenten en professionals uit andere werkgebieden samen te werken is er vanuit zowel de kant van de zorg als vanuit de creatieve opleidingen. Dat kan op verschillende manieren. Zo kunnen opdrachten binnen minoren in interdisciplinaire projectgroepen worden aangepakt of kunnen twee of meer minoren een gecombineerd programma aanbieden. Ook kunnen lectoren of docenten les of consult bieden aan studenten van een andere opleiding. Tot slot wordt genoemd dat bepaalde

afstudeeronderwerpen tussen opleidingen kunnen worden uitgewisseld. De inhoud van samenwerking dient in ieder geval gericht te zijn op de verbinding tussen onderwijs en actuele ontwikkelingen in de praktijk. De veronderstelde bijdrage van de creatieve sector aan vraagstukken in de zorg is er daar een van.

Niet alleen de vorm van samenwerken is relevant, ook de specifieke behoefte daarin verschilt per opleiding en instituut. De [docenten van zorgopleidingen](#) geven aan dat ze graag gebruik willen maken van de kennis van docenten van creatieve opleidingen over bijvoorbeeld het ontwikkelen van speltoepassingen die studenten helpen zich te verplaatsen in bepaalde doelgroepen zoals kwetsbare zwangeren of ouderen. In een veilige spelvorm kan de student zich verplaatsen in bepaalde situaties en de consequenties ervaren die bepaald gedrag teweeg brengt. Ook is er de wens om met studenten fysieke producten voor specifieke doelgroepen te ontwikkelen door middel van praktijkgericht onderzoek. Een voorbeeld hiervan is het vormgeven van 'Design For One' producten, dit zijn producten die specifiek bestemd zijn voor een persoon of een kleine groep mensen, bijvoorbeeld een orthese.

Docenten van zorgopleidingen die in minoren werken geven aan dat minoropdrachten een redelijke mate van complexiteit moeten hebben, een interdisciplinaire werkgemeenschap vereisen en combinaties van theoretische en wetenschappelijke vaardigheden enerzijds en innovatieve en creatieve vaardigheden anderzijds moeten bevatten.

Wat docenten van creatieve opleidingen aan kennis willen inschakelen is de methodische kennis op het gebied van bijvoorbeeld het doen van systematisch literatuuronderzoek. Zij willen graag gebruik maken van de kennis en expertise van lectoren die betrokken zijn bij onderzoek op academisch niveau en die verbonden zijn aan de opleidingen die werken met de realiteit waar ontwerpers een toepassing voor ontwikkelen.

Minoren van de Willem de Kooning Academie die interessant zouden kunnen zijn voor vraagstukken in de zorg zijn: cultural diversity, data design, new frontiers, gamification en service design. Belangrijk daarin is een actuele en urgente vraagstelling waar kritische studenten zich toe kunnen verhouden. Samenwerking daarbij kan kleinschalig zijn maar moet een bepaalde impact hebben. De kunstenaar of ontwerper biedt niet zozeer creatieve oplossingen maar maakt gebruik van eigen (werk)methodes, design thinking en critical making om het vraagstuk op een creatieve manier te benaderen.

II. CREATIEVE METHODIEKEN

De methodieken die worden gebruikt bij het onderzoeken van een vraagstuk verschillen per opleiding. Centraal in de creatieve opleidingen staat het analyseren en op een andere manier kijken naar een probleem terwijl de zorgopleidingen meer oplossingsgericht te werk gaan.

Methodieken die de verschillende opleidingen hanteren en die als inspiratie kunnen dienen in een nadere kennismaking of samenwerking zijn: de creatief proces benadering, het framen vanuit de gebruiker of zorgverlener, prototyping, participerend onderzoek en ontwerpen, data design en co-creatie.

Creatieve opleidingen benadrukken het belang dat ontwerpers kunnen spelen bij het herdefiniëren van vraagstukken. De wens is studenten te betrekken bij een vraagstuk vanaf de ontwerp- of onderzoeksfase zodat een inhoudelijk bijdrage mogelijk is die een andere benaderingswijze van een probleem mogelijk maakt.

III. BESTAANDE INITIATIEVEN BETER DELEN

Op incidenteel niveau wordt vanuit bestaande netwerken over opleidingen en instituten heen samengewerkt. De output daarvan en het netwerk worden vaak niet gedeeld met belanghebbenden. Een platform, zowel digitaal als fysiek in de vorm van een netwerk, is een voorwaarde om intensiever en duurzaam samen te werken.

Omdat het inspelen op de wens om meer samen te werken niet altijd direct mogelijk is, opperen [de docenten van creatieve opleidingen](#) om meer informele cross-overs over minoren en opleidingen heen mogelijk te maken. Vervolgens zouden deze initiatieven als best practice beter gepresenteerd en zichtbaar gemaakt kunnen worden.

IV. DE RICHTINGGEVENDE ROL VAN HET KENNISCENTRUM

Kenniscentrum Creating010 en Kenniscentrum Zorginnovatie kunnen een richtinggevende rol vervullen bij het realiseren van cross-overs tussen zorg en creatief. Lectoren van beide kenniscentra spreken de wens uit gezamenlijk een onderzoekssubsidie aan te vragen. Deze biedt kansen intensiever en op strategisch niveau een grootschaliger project te initiëren.

Die wens sluit aan bij de rol van Kenniscentrum Creating010 met betrekking tot het inzichtelijk maken van het vermogen van de creatieve sector om een bijdrage te leveren aan oplossingen voor vraagstukken uit andere sectoren. Juist de zorg leent zich uitstekend voor cross-overs. Door gedurende langere tijd ontwerpmethoden te combineren met domeinen in de zorg, bijvoorbeeld autonomie en empowerment of healthy aging, kan kennis worden opgebouwd voor professionals, docenten en studenten uit beide werkvelden.